

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Történelem-Filozófia Kar
1.3 Intézet	Magyar Történeti Intézet
1.4 Szakterület	Történelem
1.5 Képzési szint	Mesterképzés MA
1.6 Szak / Képesítés	A kulturális örökség kutatása és hasznosítása

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Kéziratok és nyomtatványok a 15–18. században				
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Sipos Gábor dr. habil., egy. docens				
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Sipos Gábor				
2.4 Tanulmányi év	2	2.5 Félév	2	2.6. Értékelés módja	vizsga
				2.7 Tantárgy típusa	

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	48	melyből: 3.5 előadás	24	3.6 szeminárium/labor	24
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					50
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					50
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					42
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					20
Vizsgák					10
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	162				
3.8 A félév össz-óraszama	220				
3.9 Kreditszám	5				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	• könyv- és nyomdatörténeti előismeretek hasznosak

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	•
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	• megfelelő százaléku jelenlét

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák (transzverzális komp = általános készségek)

Szakmai kompetenciák	•
Transzverzális kompetenciák	•

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A tantárgy célja a könyvkultúra alaposabb megismerése a 15. századi kéziratos kódextól és a magyar ősnymtatványoktól kezdve a 18. századi könyvekig. Ezt a korszakot a nyomtatványok és a kéziratok együttese jellemzi.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	A tantárgy tárgyalja a kéziratos latin és magyar kódexeket, az első nyomdákat Magyarországon, a könyvkiadás újjáéledését 1525 után, a fontosabb nyomdák (Kolozsvár, Debrecen, Nagyszombat) kiadói programjait, a könyvkiadás fejlődését és a kéziratosság változatosságát a 17. században, az intézményes könyvtárak megjelenését, a barokk kor nyomdászatait, a könyvforgalmazás korszerűsödését a 18. században, a máig élő fontos könyvtárak megalapítását.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
8.1.1 A kódex fogalma és jellegzetességei. A latin kódexek műfajai. Magyar kódexek a 15. században.	előadás	
8.1.2 A szedett betűs könyvnyomtatás technikája, Gutenberg találmányának jelentősége. A nyomtatás megjelenése a középkori Magyarországon, az 50 éves hiány okai.	előadás szemléltetés	
8.1.3 Magyar kódexek a 16. század elején, a reformáció együttese a középkori hagyományokkal. Magyar nyomtatványok Bécsben és Krakkóban. Reformáció, humanizmus és könyvkiadás.		
8.1.4 Az erdélyi könyvkiadás újjáéledése: Szeben 1525, Brassó 1539. A kolozsvári Heltai műhely és a debreceni nyomda könyvkiadó programja. Nagyszombat mint a katolikus könyvkiadás központja. Erdélyi román nyomtatványok a reformáció és az ortodoxia között.		
8.1.5 Nyomtatványok és kéziratok: protestáns énekeskönyvek mindkét formában. A 16. századi kéziratok műfajai: egyházi és világi énekek, graduálok, naplók stb. Unitárius és szombatos kéziratok, a cenzúra szerepe.		
8.1.6 A könyvek forgalma és gyűjtése a 16. századi Erdélyben,		

könyvtárak kialakulása. A jezsuita kollégium könyvtára Kolozsvárott, a fejedelmi könyvtár kezdetei.		
8.1.7 Régi és új nyomdák a 17. században. A puritanizmus központjai: Várad, Sárospatak. A fejedelmi nyomda Gyulafehérváron és az országos református egyház nyomdája Kolozsvárott. Misztótfalusi Kis Miklós könyvkiadói programjának elemzése a <i>Mentség</i> alapján.		
8.1.8 A 17. századi kéziratosság műfaji változatossága: naplók, történeti művek, önéletírások, paszkvillusok, orvosi receptek, verseskönyvek. A kéziratok könyvbejegyzések jellemzése, jelentősége.		
8.1.9 Intézményi és magánkönyvtárak a 17. századi Erdélyben: fejedelmi könyvtár, a protestáns kollégiumok és ferences zárdák gyűjteményei, papok, nemesek, polgárok könyvtárai.		
8.1.10 A nyomtatás és a könyvkiadás fejlődése a 18. században, a barokk stílus megjelenése. Új műfajok: hírlapok, tudományos-irodalmi folyóiratok. A felvilágosodás hatása a könyvek világára. Az erdélyi könyvforgalmazás jellegzetességei: aukciók a kollégiumokban, hagyatékok vásárlása. Modern megoldások: beszerzések nyugati kapcsolatok révén.		
8.1.11 Kéziratok a nyomtatványok mellett: lemásolt könyvek, művek terjedése kéziratok másolataiban. Iskolai és egyetemi jegyzetek mint a kultúrtörténet forrásai. A kéziratok műfajainak változatossága.		
8.1.12 Erdélyi könyvtárak a 18. században: egyházi kollégiumok gyűjteményei, nemesi könyvtárak, tudósok gyűjteményei. Modern enciklopedikus könyvtárak korszerű gyarapítási módszerekkel: Teleki, Batthyány, Brukenthal. A ma is létező gyűjtemények nemzeti céljai		
Könyvészet Madas Edit–Monok István: A könyvkultúra Magyarországon. A kezdetektől 1730-ig. Bp. 1997. http://mek.oszk.hu/01600/01613/ V. Ecsedy Judit: A könyvnyomtatás Magyarországon a kézisajtó korában 1473–1800. Budapest 1999, Balassi Kiadó. (válogatva) Erdélyi féniks. Misztótfalusi Kis Miklós öröksége. Bev. és közread. Jakó Zsigmond. Bukarest 1974, Kriterion. Ebből: a Bevezetés és a Mentség. Csapodi Csaba–Tóth András–Vértessy Miklós: Magyar könyvtártörténet. Bp. 12987. (válogatva) Tevan Andor: A könyv évezredes útja. Bp. 1973. Gondolat Kiadó. http://mek.oszk.hu/01600/01650/ Fitz József: A magyar könyv története 1711-ig. Bp, 1959. 201 l. Fülöp Géza: A könyvkultúra a könyvnyomtatás kézműipari időszakában http://mek.oszk.hu/01600/01625/ Alfred Hessel: A könyvtárak története. http://mek.oszk.hu/03100/03193/		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
8.2.1. A kódexek jellegzetességei, paleográfiai gyakorlat	gyakorlati megfigyelés	
8.2.2. A könyvnyomtatás technikája	gyakorlati megfigyelés	
8.2.3. Az ősnymtatványok jellegzetességei	gyakorlati megfigyelés	
8.2.4. 17–18. századi kiadványok bibliográfiái, töredékek meghatározása	gyakorlati munka	
8.2.5. Kéziratok meghatározása, bibliográfiák	gyakorlati munka	
8.2.6. Könyvtártörténeti megfigyelések	gyakorlati munka	
Könyvészet Régi könyvek és kéziratok. Tanulmánygyűjtemény.		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

-

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás		teszt	50 %
		szóbeli	40 %
10.5 Szeminárium / Labor	részvétel a munkában		10 %
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei:			
• Legalább 70 %-os jelenlét • Az 5. osztályzat elérése			